

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסדר בין לשכת מכוני התערוכות לבין מכוני התערוכות אמבר, מילובר,

צמח, תדמיר, אסם הגליל וכפר יהושע

1. פתח דבר

ביום 27 בנובמבר 2002, ניתן פטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר בין מכוני תערוכות שונים, שעניינו מחקר ופיתוח בתחום הזנת בעלי חיים והשתלמויות עובדים בנושאים אלה (להלן: "הפטור הקודם" או "החלטת הפטור הקודמת"). הצדדים להסדר לו ניתן הפטור היו אמבר – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית מרכזית בע"מ (להלן: "אמבר"), מילובר מכון מרכזי לתערוכות בע"מ (להלן: "מילובר"), מתמור בע"מ (להלן: "מתמור"), צמח – מכון לתערוכות – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "צמח"), תדמיר מכון תערוכות אגודה חקלאית שיתופית בע"מ (בפירוק) (להלן: "תדמיר"), אסם הגליל אגודה שיתופית בע"מ (להלן: "אסם הגליל") ולשכת מכוני התערוכות שותפות רשומה (להלן: "לשכת המכונים"). כעת פונים המכונים החברים בלשכת המכונים לחידוש הפטור שניתן להם. המכונים החברים היום בלשכת המכונים, מבקשי הפטור, הם אמבר (אשר מיזג לתוכו את מכון התערוכות מתמור), מילובר, צמח, תדמיר, אסם הגליל ומכון תערוכות כפר יהושע (להלן: "כפר יהושע"), שהצטרף ללשכת המכונים לאחר מתן הפטור הקודם.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה מצאתי, כי ראוי לחדש את הפטור שניתן להסדר, בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

אמבר, מילובר, צמח, תדמיר, כפר יהושע ואסם הגליל הם מפעלים המכונים מזון להזנת בעלי חיים (להלן ביחד: "מכוני התערוכות חברי הלשכה"). מכוני התערוכות חברי הלשכה מייצרים קרוב ל-70% מכלל התערוכות המיוצרת בישראל.

לשכת המכונים היא שותפות של מכוני התערוכת חברי הלשכה, העוסקת במחקר ופיתוח בתחום הזנת בעלי חיים ובארגון השתלמויות לעובדי מכוני התערוכת החברים בה בעניינים מקצועיים הקשורים בהזנת בעלי חיים. עובדיהם של מכוני התערוכת חברי הלשכה – מנהלים ותזונאים – משמשים בלשכת המכונים בתפקידים שונים באופן וולונטרי ואין ללשכה צוות עובדים משלה. מנהלי מכוני התערוכת מתכנסים אחת לרבעון במסגרת "פורום המנהלים" במסגרתו מתקבלות החלטות מנהליות בענייני הלשכה, כגון קביעת התקציב ואישור דו"חות כספיים ואילו התזונאים נפגשים מדי חודש במסגרת "פורום התזונאים" אשר אחראי על תכנון עבודות המחקר, פיקוח עליהן וניתוח תוצאותיהן. הניסויים עצמם, בהיקף תקציבי של 1 מליון ₪ בשנה, נערכים אצל מגדלים שונים של בעלי חיים קשורים למכוני התערוכת. על כל תחום (כגון תרנגולות לרבייה, תרנגולות לפיטום, הודים, רפת וכיו"ב) אחראים מכון אחד או מספר מכונים, המקבלים מן הלשכה תקציב לביצוע ניסויים באותו תחום.

3. השפעת ההסכם על התחרות

כפי שנכתב בהחלטת הפטור הקודמת, בשיתוף פעולה לשם מחקר ופיתוח, אף כאשר הוא מתרחש בין מתחרים, טמונות תועלות ברורות: שיתוף הפעולה מאפשר, על דרך של איחוד משאבים – בין אם הון, מומחיות, כח אדם או כל משאב אחר – לשפר את טיב המוצר המוצע לצרכן, בעלות נמוכה יחסית לכל אחד מן הצדדים. שיפור איכות המוצר הוא ממילא אחת מן הדרכים בהם תחרות יכולה לבוא לידי ביטוי ואחת הסיבות להגנה על התחרות בשוק. גישה זו באה לידי ביטוי בכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמים לביצוע מחקר ופיתוח) התשס"א-2001, אשר מעניקים, במגבלות מסויימות, פטור להסכמים כאמור, אף בין מתחרים. יחד עם זאת, לצד התועלת מפירות המחקר, בנסיבות מסויימות, מחקר משותף למתחרים עשוי להעלות חששות תחרותיים.

החששות העולים במקרה שלפנינו הם חששות מפני **העברת מידע** בין המתחרים, העשויה לשמש פלטפורמה לאכיפת קרטל ביניהם, ומפני קיומו של **שולחן משותף**, העשוי לשמש אף הוא בסיס לתיאום בין המכונים.

אשר לחשש מפני **העברת מידע**, כל מכון משתתף במימון הניסויים בכל ענף - בהתאם לחלקו היחסי באותו ענף. על-מנת למנוע חשיפה של מכוני התערוכת חברי הלשכה לכמויות התערוכת שמוכרים מתחריהם, הוטל בהחלטת הפטור הקודמת תנאי לפיו יראה את הכמויות הנמכרות גורם אחד בלבד, הוא רואה החשבון של לשכת המכונים, והוא אשר יטיל על החברים בלשכה את ההוצאות באופן יחסי לכמויות הנמכרות על-ידם.

אשר לחשש מעצם קיומו של **שולחן משותף**, סביבו מתאספים המתחרים, העלולים לתאם ביניהם, הרי שחשש זה נוצר בכל מצב של שיתוף פעולה בין מתחרים. בשל חשש זה הוטל בהחלטה הקודמת תנאי לפיו כל אדם המשמש נציג בלשכת המכונים מטעם מכון תערוכת יחתום על כתב התחייבות לפיו קרא את התנאים לפטור, הבינם והובהר לו שהפרתם היא עבירה פלילית. על-מנת לבצר תנאי זה ולמזער אף יותר את החשש מפני תיאום, מוטל בהחלטת הנוכחית תנאי לפיו יהא על המשתתפים בפורום המנהלים ופורום התזונאים לערוך פרוטוקול שמי מפורט של פגישותיהם.

פרוטוקולים אלה יישמרו אצל לשכת המכונים, ויועמדו לעיון הממונה על ההגבלים העסקיים אם וכאשר יבקשו הצדדים להאריך פעם נוספת את תוקף הפטור להסדר ביניהם.

חשש נוסף שעלה בעת בחינת בקשת הפטור הקודמת היה החשש מפני **הגבלת החברות בלשכת המכונים** למכוני התערובת הגדולים בארץ בלבד. מניעת הנגישות לפרי המחקר והפיתוח של לשכת המכונים בפני מכונים נוספים, עלולה הייתה להקנות יתרון, שבסיסו בהסדר כובל, למכוני התערובת הגדולים על פני יתר מתחריהם. לכן הותנה מתן הפטור הקודם בפתיחת החברות בלשכת המכונים לכל דורש. תנאי זה עומד בעינו גם בהחלטת הפטור הנוכחית.

נוכח האמור לעיל, מותנה מתן הפטור המבוקש בתנאים הבאים:

1. מידע בדבר כמויות תערובת הנמכרות על ידי חברי לשכת המכונים, הדרוש לצורך בירור חלקי השתתפותם בהוצאות לשכת המכונים, יועבר על ידי המכונים החברים בלשכת המכונים אך ורק לידי של רואה חשבון, מנהל חשבונות או חשב של לשכת המכונים (להלן: **"רואה החשבון"**);
2. רואה החשבון לא יעבוד עבור אף אחד ממכוני התערובת החברים בלשכת המכונים ולא יספק להם שירותים, והוא לא יהיה עובד או קרוב של אדם כאמור או של אדם שהוא נושא משרה באיזה מן המכונים.
3. עובר לקבלת המידע בדבר כמויות תערובת הנמכרות על ידי חברי לשכת המכונים, יחתום רואה החשבון על כתב סודיות על פיו הוא מתחייב לשמור את המידע שהועבר לו בסודיות מוחלטת ולא להעבירו למתחריו של המכון מוסר המידע. לעניין זה, "מתחרים" – ישירים או עקיפים, בפועל או בכוח.
4. רואה החשבון יחשב את סך כל גובה ההשתתפות בהוצאות הנדרש מכל חבר בלשכת המכונים ויודיע לכל חבר על גובה השתתפותו כאמור, מבלי ליידע את החבר בדבר אופן החישוב לפי פילוח לענפים או בדבר המידע שנמסר לו לפי סעיף 1 לעיל.
5. לא יועבר מידע בין מכוני התערובת החברים בלשכת המכונים בדבר כמויות התערובת אשר נמכרו על ידם, או בדבר המחירים בהם נמכרת התערובת על ידם;
6. החברות בלשכת מכוני התערובת תהיה פתוחה בפני כל מכון תערובת, בכפוף להשתתפותו במימון פעילות לשכת המכונים על פי אותו תחשיב המשמש את ששת מכוני התערובת כיום, ובלבד שישלם דמי חבר מינימליים בסך 10,000 ₪ לשנה. לשכת המכונים תהיה רשאית לחייב כל חבר חדש כאמור שלא למכור או להעביר לצד שלישי כלשהו את עבודות המחקר והפיתוח אשר נעשו בלשכת המכונים או את המידע שנצבר בעקבות מחקר ופיתוח כאמור.

7. על אף האמור בסעיף 16.2 להסכם השותפות שבין ששת מכוני התערוכת מיום 1.7.97, לשכת המכונים לא תוכל להפסיק חברותו בה של חבר כלשהו באופן שרירותי וכל עוד הוא עמד בכל התחייבויותיו כלפי לשכת המכונים.
8. כל מכון החבר בלשכת המכונים לא יהיה מנוע מלבצע מחקר או פיתוח בעצמו, שלא באמצעות הלשכה.
9. כל אדם המשמש נציג בלשכת המכונים מטעם מכון תערוכת יחתום על כתב התחייבות לפיו קרא את התנאים, הבינם והוזהר לו שהפרתם – עבירה פלילית.
10. המשתתפים בפגישות "פורום המנהלים" ו"פורום התזונאים", כהגדרתם בהחלטה זו, יערכו פרוטוקולים שמיים מפורטים של ישיבותיהם. פרוטוקולים אלה יישמרו אצל לשכת המכונים ויועמדו לעיון הממונה על ההגבלים העסקיים אם וכאשר יבקשו הצדדים להסדר לשוב ולחדש את הפטור להסדר ביניהם.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים המפורטים לעיל. תוקפו של פטור זה חמש שנים מהיום, כלומר, עד ליום 16 במרץ 2011.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ט באדר תשס"ו

19 במרץ 2006